Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומערירען,
אונד דער פרענומעראציאָנס־פרייז בעגיננט מיט דעם עמפפאנגע דעס ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפינדעט זיך אין
פעסט,
וויימצנער בולוואר נומ׳ 99.
וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנס־געלדער צו זענדען בעליעבע.

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייםאל וואָכענטליך
מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג
אונד קאָסטעט
פיר אָסטערדייך־אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען אָסטר. ווע.
האלביעהריג 4 גולדען אָסטר. ווע.
פירטעליעהריג 2 גולדען אָסטר. ווע.

פיר׳ס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולד. — קר. אָ. ווע.
האלביעהריג 4 גולד. 50 קר. אָ. ווע.
פירטעליעהרי׳ 2 גולד. 25 קר. אָ. ווע.

Nr. 24 זיעבצעהנטער יאהרגאנג | בודאפעסט, מיטטוואָך י׳ אדר ה׳תרמ״ה. | Budapest, 25. Feber 1885.

דאס בעדראָהטע ענגלאנד.

„דאס אונגליק קאָממט זעלטען אללײן". דיא גאנצע שרעקליכע וואהרהייט דיעזעס אויסשפרוכעס מוססטע ענגלאנד אין דען לעטצטען טאגען אן זיך זעלבסט ערפאהרען. דאסזעלבע ענגלאנד, וועלכעס פאָר קוים 10 טאגען פאָן עטוואס אנדערעס גאר ניכטס הארען וואָללטע, אלס פאָן דער ציכטיגונג דעם מאהדי, פאָן דער עראָבערונג כארטהומס אונד פאָן דער אונבעדינגטען אונטערווערפונג דעם גאנצען סודאן, דאסזעלבע ענגלאנד דענקט היטע גאר ניכט מעהר אן עראָבערונגען אים סודאן, אבער עס דענקט דאראן, איף וועלכע וויזע עס זיינע טרופפען גליקליך פאָם סודאן הערויסציעהען קאָננטע; דענן היטע ערליידעט עס קיינען צווייפעל מעהר, דאס דיא ענגלישע עקספעדיציאָן אים סודאן אין דעם וואָרטעס טרויריגסטען בעדייטונג אויף דער פלוכט בעגריפפען איזט. דיא אבטהיילונגען, וועלכע וואָלסלעי געגען כארטום ענטזענדעט האט, קעהרען אין פליענגדען איילמארשען אן דיא גרענצע פאָן עגיפטען צוריק, אונד זיא ווערדען עס אלס גראָסעס גליק בעטראכטען מיססען, ווענן זיא עגיפטען מיט היילער הויט ערריייכען ווערדען. דער מאהדי זעלבסט פאָן דער איינען זייטע אונד דעססען פעלדהערר אונד שוואגער אָסמאן דיגמא פאָן דער אנדערען זייטע, ביידע מיט איינער ארמעע פאָן איבער 50000 מאנן דראָנגען איף דיא ענגלאָנדער הערא. דורך דיא ערפאָלגע דעם מאהדי איזט דיא גאנצע מאָהאמעדנישע בעפאָלקערונג דעם סודאן וויא אויסגעוועכסעלט. דיא פליעהענדען ענגלאָנדער האבען אלזאָ איינע פיינדליכע בעפאָלקערונג פאָר זיך אונד אום זיך אונד דיא פאנאטישען אונד טאָדעסמוטהיגען שאארען דעם מאהדי הינטער זיך. אונטער זאָלכען אומשטאָנדען מוס דיא ענגלישע עקספעדיציאָן אונטער דעם מאָרדערישען קלימא אונד דער ברעננענדען זאָנגע דער סודאנישען זאנדוויסטען איהרען ריקצוג נאך עגיפטען בעווערקשטעלליגען. געלינגט איהר דיעזעס קונסטשטיק, דאנן טייכט ערסט דיא נאך וויט וויכטיגערע פראגע אויף: ווירד ענגלאנד עגיפטען האלטען קאָננען?

דענן איינע אונגליקדראָהענדע באָטשאפט, דיא פאָר איינינען טאגען פאָן איינעם אנדערן וועלטטהיילע אין ענגלאנד איינגעטראָפפען איזט, מוססטע דיעזעס רייך איבערציינען, דאס עס זיינע שטרייטקראפט אין אפריקא ניכט ניעדערבינדען דארף, וועדער דעם סודאן נאָך עגיפטען צו ליעבע, דענן איינע פיעל גראָסערע געפאהר אלס אין אפריקא דראָהט דעם ענגלישען וועלטרייכע פאָן אזיען הער.

זייט פיעלען, פיעלען יאהרען פליעסען דיא עראָבערונגען צווייער איירָאפּאָאישען שטאאטען אין אזיען. ענגלאנד בעגאנן זיינע עראָבערונגען אן דעם איינעם ענדע דעם ריעזענוועלטטהיילעס, רוסלאנד אן דעם אנדערען. איין פאָלק נאך דעם אנדערן איין לאנד נאך דעם אנדערן ווארדע אונטער ענגלישע הערשאפט געבראכט, ביז דאס גאנצע גראָסע אונד וויטע אינדיען איין בעשטאנדטהייל ענגלאנדס ווארדע אונד דיא קאָניגין פאָן ענגלאנד דען טיטעל קאיזערין פאָן אינדיען אנגענאָממען דורפטע. אין דעמזעלבען מאסע, יעדאָך מיט מעהר גרויזאמקייט אונד אונמענשליכקייט פלאָססען דיא עראָבערונגען פאָן דער ענטגעגענגעזעטצטען זייטע. אונצאָהליגע פאָלקערשאפטען אונד שטאאטען ווארדען פאָן רוסלאנד פאָרמליך פערשלונגען אונד דער צאר געהט עבען יעטצט דאראן דען טיטעל קאיזער פאָן צענטראל־אזיען אנצונעהמען. ווענן אבער צווייע פאָן צווייא ענטגעגענגעזעטצטען פונקטען אונאויפהאלטזאם נאך פאָרוואָרטס שרייטען, זאָ מיססען זיא ענדליך צוזאממענטרעפפען, עס איזט אלזאָ נאטירליך, דאס ענגלאנד אונד רוסלאנד אויף איהרען עראָבערונגסציגען אין אזיען אויך איינסט אויפאיינאנדער שטאָסען ווערדען. דיעזען צוזאממענשטאָס צווייער וועלטרייכע האבען גראָסע שטאאטסמאָנגער פאָראויסגעזאגט, דאס ער אבער זאָ נאהע בעפאָרשטעהט, דאראן האט וואָהל ניעמאנד געדאכט.

אונזער גראָסע שטאממעסגענאָססע, לאָרד אָף ביקאָנספילד (בעניאמין דיזראָעלי) וואָללטע דאס ענגלישע רייך, וועלכעס ער זאָ גראָס געמאכט האט, אויף דיעזען צוזאממענשטאָס מיט רוסלאנד פאָרבערייטען, ער וואָללטע איינען שוטצוואלל פאָר אינדיען אויפפיהרען אונד מאכטע זיך דאראן אפגהאניסטאן צו עראָבערן. דאמיט דיעזעס צווישען אינדיען אונד דען רוססישען עראָבערונגען געשטעללט ווערדע. איין רעגיערונגסוועכסעל אין ענגלאנד בראכטע אבער ביקאָנספילד אונד זיינע פארטייא צום פאללע אונד אן זיינע שטעללע קאם דער זיך נאך יעטצט אם רודער בעפינדליכע גלאָדסטאָן, דאס ערסטע וואס דיעזער טהאט, ווער, דאס ער דיא ענגלישען טרופפען פאָן דען שאָן עראָבערטען טהיילען אפגהאניסטאנס צוריקצאָג, פאָן דען רוססען אבער ליעס ער זיך דאס „היילִגע פערשפרעכען" געבען, איז איהרען עראָבערונגען ניכט פאָרטצופאהרען, עבענזאָ וויא ענגלאנד איבער דיא גרענצען אינדיענס ניכט הינויסגעהען ווירד.

ענגלאנד האט אויך וואָרט געהאלטען, רוסלאנד אבער איבעררואשטע ערסט פאָר וועניגען מאָנאטען דיא וועלט דאמיט, דאס עס כיווא, מערוו אונד דאס לאנד דער טעקע טורקאָמענען עראָבערטע, וועלך לעטצטערעס דירעקט אן אפגהאניסטען גרענצט. אין ענגלאנד וואר מאן עמפאָרט אונד ערשראָקען איבער דען וואָרטברוך. רוסלאנד ענטשולדיגטע זיך דאמיט, דאס דיא זאכע ים ענגרע שאָן פאָריבער איזט, פערזיכערטע אבער ענגלאנד, קיינען שריטט וויטער צו געהען אונד דיא גרענצען אפגהאניסטאנס צו רעשפעקטירען; אונד דער גרייזע אונד עהרליכע גלאָדסטאָן שענקטע דען רוססען וויעדער גלויבען.

יעטצט, דא זיך ענגלאנד דורך דיא ערייגניססע אים סודאן אין איינער שרעקליכען קלעממע בעפינדעט אונד איינע גראָסע שטרייטמאכט נאך אפריקא ענטזענדעט, קאָממט דיא פערהאָנגניספאָללע נאכריכט פאָן אזיען, דאס זיך דיא רוססישען טרופפען דען גרענצען אפגהאניסטאנס גענאָהערט אונד העראט, דאס דען שליססעל דעם לאנדעס בילדעט, בעזעטצען וואָללען.

דיעזע נאכריכט ריעף אין ענגלאנד אונגעהייערע איפפרעגונג הערפאָר. פערגעססען וואר עגיפטען, פערגעססען דער סודאן, כארטהום, גאָרדאָן אונד וואָלסלעי. דענן וואָ פאָן אינדיען דיא רעדע איזט, דא טריטט ביי דעם ענגלאָנדער אללעס אנדערע אין דען הינטערגרונד. אונד אינדיען איזט טהאטזאָכליך איינער גראָסען געפאהר אויסגעזעטצט, דענן אינדיען טרעננט פאָן דען רוססישען עראָבערונגען נור נאך אפגהאניסטאן. איזט דיעס איינמאל אין דען האָנדען דער רוססען, דאנן איזט יענער פאָראויסגעזאגטע שרעקליכע צוזאממענשטאָס צווייער וועלטען זעהר נאהע בעפאָרשטעהענד.

רוסלאנד האט אויגענשיינליך דאס אונגליק ענגלאנדס אין אפריקא אויסגענוטצט אונד גאנץ אים שטיללען זיינע טרופפען פאָן סארראק געגען דיא גרענצע אפגהאניסטאנס ענטזענדעט. רוססלאנד האטטע אבער זיין היילִיגעס פערשפרעכען געגעבען, פאָן סארראק אוים ניכט וויטער פאָרצודרינגען. נון האבען דיא רוססישען טרופפען בערייטס דיא ערסטע אפגהאנישע שטאדט פולִ־אִי־קהאטום, 60 ענגלישע מיילען פאָן סאראק, בעזעצט. אונד וואָרען נאטירליך וויטער געגען העראט מארשירט, ווענן דיא זאכע אין ענגלאנד ניכט רוכבאר געוואָרדען וואָרע. אויף דיא אייפפאָרדערונג ענגלאנדס, רוססלאנד מאָגע זיינע טרופפען פאָן פולִ־אִי־קהאטום צוריקציעהען, האט רוסלאנד ניכט געאנטוואָרטעט. פאָר דער האנד שטיצט זיך גלאָדסטאָן וויעדער אויף דאס „היילִיגע פערשפרעכען" רוססלאנדס, נאך העראט ניכט פאָרצודרינגען, אונד אויף דען יעדענפאללס פיעל געוויכטיגערען אומשטאנד, דאס דער עמיר (הערשער) פאָן אפגהאניסטאן אין העראט איבער איינע שטארקע העערעסמאכט פערפיגט. אב דיעזער עמיר דעם בעריהמטען „רוססישען רובעל" ניכט צוגאָנגליך איזט, דער שאָן זאָ פיעלע אונאיינגעהמבארע פעסטונגען איינגענאָממען האט, דאס איזט פרייליך איינע גאנץ אנדערע פראגע. — געוויסס איזט, דאס רוססלאנד פאָר קיינעם מיטטעל צוריקשרעקקען ווירד, אום זיך נור אין אפגהאניסטען פעסטצוזעטצען. איזט איינמאל העראט אין רוסישען האָנדען, זאָ ווירד מאן זיך אין פעטערסבורג מיט פראָממען מיענען ענטשולדיגען: „יא, דיא זאכע איזט נון איינמאל געשעהען!"

אונטער זאָלכען אומשטאָנדען איזט עס זעלבסטפערשטאָנדליך, דאס ענגלאנד אויך ניכט איינען מאנן פאָן אינדיען הערויסציעהען דארף אונד דאס עס אויסערדען בערייטס ענטזענדעטען הילפסטרופפען — נאטאבענע, ווענן עס אויך דיעזע ניכט צוריקציעהען ווירד — אויך ניכט איינען זאָלדאטען מעהר צור וויעדעראָבערונג דעם סודאן, עווענטועל צור פערטהיידיגונג עגיפטענס ענטזענדען דארף.

דאמיט ניכט גענוג, ברינגט דער טעלעגראף אויך פאָן איינער דריטטען זייטע איינע פיר ענגלאנד העכסט אונאנגענעהמע נאכריכט. דיא איינגעבאָרענען דער ענגלישען קאָלאָניע קימטאה אין וועסט־אפריקא האבען זיך געגען דיא ענגלאָנדער עמפאָרט. דער ענגלישע גוּווערנאָר אונד דיא איהם צור פערפיגונג שטעהענדען 40 זאָלדאטען ווארדען פאָן דען נעגערן ניעדערגעמאכט. דיא שטאדט ווירד פאָן איינעם יונגען ענגלישען אָפפיציער מיט 60 זאָלדאטען פאָר וויטערען אנגריפפען פערטהיידיגט.

יא, דער ענגלישע לאָווע מוס מיט זיינען מאָכטיגען טאצען גאר וויט אויסהאָלען, ווענן ער אללע דיא געגען איהן ערשטאנדענען פיינדע ניעדערשלאָגען זאָלל.

דיא קאָנגאָ־קאָנפערענץ אין בערלין האט געסטערן איהרע ארבייטען בעענדעט. דיא הויפטשוויעריגקייט, וועלכע דיא אנשפריכע פראנקרייכס אונד פאָרטוגאלס בערייטעטען, זינד בעהאָבען. וויא פערלויטעט, ווירד סטאנלעי צום גענעראל־גוּווערנאָר דעם נייטראלען קאָנגאָשטאאטעס ערנאננט ווערדען.

אן פאָלגענדען אינטערעססאנטען פאלל איים דעם לעבען דעם פערשטאָרבענען: איינעם פרייטאגס ליעס דער קאָניג איהן רופען אונד בעאויפטראגטע איהן אם פאָלגענדען טאגע דיא סאלאָגם דעם קאָניגליכען פאלאסטעס צו איינעם אם מאָנטאג שטאטט-פינדענדען פעסטע צו שמיקקען. אויגענבליקליך ענט-געגנעטע דערזעלבע, דאסס זיינע רעליגיאָן איהם פערביעטע, אם זאמסטאג צו ארבייטען, דאגעגען ווערדע ער, וועגן עס איהם געשטאטטעט ווירדע, מאָנטאג דיא ארבייט אנפאנגען אונד בעענדען. אלס ער נאך הייזע צוריקגעקעהרט וואר, קאמען מעהרערע באָטען דעם קאָניגס הינטער אייגאנדער מיט דעם בעשטיממטען בעפעהלע, דיא ארבייט אם זאמסטאג צו מאכען, אבער דער געוויסענסטיכטיגע מאנן בליעב בייא זיינער אנטוואָרט. אם אבענד דיעזעס פרייטאגס קאם נאך איין העררר פאָם האָפ-שטאאט אונד זאגטע איהם, דער קאָניג זייא איבער זיינע גאנץ אונבעגרייפליכע האלזשטאררינקייט אים האָכסטען גראדע איפּגעבראכט אונד האבע בע-פאָהלען, דאסס, וועגן דער האָפטאפעציער זיינען וויללען ניכט ערפּיללע, דערזעלבע דיא קונדשאפט דעם האָפעס פערליערען זאָללע. טראָטץ דעססען לעהנטע דער האָפטאפעציער עס אב, אם זאמסטאג צו ארבייטען. דיא אנגעלעגענהייט נאהם יעדאָך איינען גאנץ אונערוואַרטעטען פערלויף, דענן אם זאמסטאג אבענד קאם איין קאָניגליכער דיענער אונד בראכטע דיא מיטטהיילונג דעם קאָניגס, ער קאָננע דיא ארבייט מאכען, וואנן עס איהם פאססע, אונד אלס נון דער וואקקערע יודע אם מאָנטאג נאך דעם פאלאסטע קאם, דריקטע איהם דער קאָניג דיא האנד אונד בעלאָבטע איהן וועגען זיינער געוויס-סענסהאפטען פראָממיגקייט. צולעטצט שטעללטע עס זיך הערויס, דאס דער מאָנארך דורך דיא פעסטיג-קייט זיינעס האָפטאפעציערס איינע בעדייטענדע וועטטע געוואָננען האטטע. דער מיניסטער-פּראזידענט האטטע נעמליך מיט איהם געוועטטעט, דאס דיא פורכט, דיא קונדשאפט דעם האָפעס צו פערליערען, דען האָפטאפעציער פערגאנלאססען ווירדע, דיא זאָנסט שטרענג געהאלטענען רעליגיאָזען געבאָטע צו איבערטרעטען. דער קאָניג גאב איהם איין שאָ-נעס געשענק אונד דער טאפעציער בעהיעלט נאַ-טירליך דיא האָפארבייט.

וויר ערזוכען אונזערע געעהרטען פרענומעראנ-טען אונד פריינדע זיך מיט איהרען צושריפטען נור די-רעקט אן אינזערע רעדאקציאָן צו וועגדען.

אונד ביטטען וויר דיא אדרעססע איממער דייטליך וויא פאָלגט אנצוגעבען:

יודישע פעסטער צייטונג

וואיטצנער בולוואר נוממער 29,

Jüdische Pester Zeitung

Waitzner-Boulevard Nr. 29, Budapest

געשעפטסבעריכט.

פעסטער-פרייזע.

קאָרן —,7—7,40 גולד. פער קאססא.

גערסטע פוטטער-וואארע 6,30—6·85 גולד. מאלצ-וואארע 7,75 — 8.25 גול ד.

קוקורוץ נייע 5.35—5.70 גול. אלטע, — גול.

האפער. 7.—7,20 גולד.

ר ע פּ ס (קאָהל) באנאטער 11,50 גולד.

מעהל-פרייזע (פער 100 קילאָגראמם זאמטט זאק פרייא אב פעסט:) נומ' 0: 17 גולד. 20 קר. נומ. 1: 16 גולד. 60 קר. נומ. 2: 16 גולד. — קר. נומ. 3: 15 גולד, 40 קר. נומ. 4: 14 גולד. 60 קר. נומ. 5: 13 גולד. 60 קר' נומ. 6: 12 גולד. 40 קר. נומ. 7: 11 גולד. 50 קר. נומ. 8: 10 גולד. 50 קר. נומ. $8^1/_2$: 9 גולד. 40 קר. נומ. $8^3/_4$: 8 גולד. 20 קר. פיינע קלייע 4.20 גולד. גראָבע קלייע 3 גולד: 50 קרייצער.

הילזענפריכטע: ערבסען אונגארישע .8—11 גול' לינזען 6,50—10 גול. פיזאָלען גראָסע ווייסע 8.50 — .9 גול. צווערגל-באָהנען 10,25—10.50 גול. ראָהע הירזע 6.10 גולד' הירזע ברייז ,11 — .12 גול. מאָהן גרויער .23 גולד. בלויער .27 גול. קיממעל 32—34 גול. מאָהאריזאמען 6,75 — 7 גול. האנפזאמען 13—13,50 גול. (אללעס פער 100 קילאָ.)

ערדעפפעל 2,50—2,60 גולד. פער מעטרצ.

שפּירִיטוס. נייע מעטהאָדע, אים קליינען 27.50 גול, אים גראָסען —.27 גול. אלטע מעטהאָדע 30.25—30.50 גול' אללעס פער 10000 ליטער-פּערצענט.

צוועטשקען, באָסנישע אין זאק 15.18 גולד, סער-בישע 13.84 גול.

צוועטשקענ-מוס (לעקוואר) באנאטער 15,50 — 16,— גולדען.

האָניג גאליציערשער 26, וואכסהאָניג 25 גולד.

וואכס 142—143 גולדען.

צוקער, ראפפינאדע 34.50—35.50 גול. מעליסע 33, — 34,— גולד. פילע-צוקער 13,— 32,— גולד.

וויינשטיין, 55—68 גולד. יע נאך קוואליטאָט.

קנאָפּפען, אונגארישע .15—16 גולד.

קלעעזאאמען, אונגארישע 54—55 גול.

ראָטהקלעע, 48—50 גולד.

ריבאָל, צו —.34 גולד. פערעטרצ.

רעפּס-קוכען, 5·45 גולד.

אונשליטט, (חלב) 42, — .43 גולד.

פעטראָלעאום 24,25—24.50 גולד.

קיטצ-פעללע, העבערלינגע 130 — 190 גול.

הייטע פער — קילאָ, טראָקענע אונגארישע אָכסע-הייטע — קילאָ צו 29,50—32,50 גולד. — דעטטאָ קוה-הייטע — קילאָ 22,50—23,50 גולדען, ראסהייטע 9.50 — 10 גול, פישטלינגע 16,50—18.50 גול. (אללעס פער פאאר.)

קאלבפעללע שטאדטוואארע 215—220 גולד. —

לעדער, נעפאקטעס פפונדלעדער פאָן 25—30 ק' 168—172 גולד. איינמאָל פערזעצטע טערצען פאָן 10—14 קילאָ, 168—170 גולד. צווייטמאל פערזעצטע טערצען 16—18 קילאָ 166—168 גולד. אונד דרייטמאל פערזעצטע טערצען 19—22 קילאָ 168—170 גולד. — אָבער-לעדער: קוה-הייטע נענערבטע 5 — 6 קילאָ 225—240 גולד. נעצאָגענע 6 — 7 קילאָ 215—230 גולד.

קאלב-פעללע, נענערבטע 6—9 קילאָ 345—365 גולד. ברוינע 9—12 קילאָ 440—460 גולד.

וויענער פרייזע.

ווייצען, פערקויפט וואורדען 15000 מעטערצענטנער פרייזע: טהייס- 77—.82 קילאָ 8.90—9,85 גולדען פער מעטערצענטנער.

קאָרן (נייא), אונגארישעס 69—72 קילאָ 7.80—8.15 גול. פער מעטערצ'.

גערסטע סלאוואָנישע 60—64 קילאָ —.8—10.25 גולדען.

האפער אונגארישער 7.25 — 7.40 גולדען פער מעטער-צענטנער.

קוקורוץ —.7—7.25 גולדען.

ווייצענמעהל, נ' 0: —.18——.19 גולד. נ' 1: 17,50—18.50 גולד. נ' 2: —,17—17.50 גולד. נ' 3: ,15— 15.50 גולד. (אללעס פער 100 קילאָ.)

קאָרנמעהל, נ' 1: 14.25 — 15.25 גולד. נ' 2: —.12 — .13 גולד. (פער 100 קילאָ.)

ריבאָל .31—31,50 גולדען פער 100 קילאָ.

שפּירִיטוס 27.75 — .28 גולדען פער 10000 ליטער פּערצענט.

לאָטטאָציעהונג פאָם 21. פעברואר 1885.

וויען . .	52	68	37	28	90
גראַץ . . .	60	46	30	87	17
טעמעשוואר .	43	87	80	56	21

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטאָר: מאקס סאבאָלטשי.

קאָנקורז.

אן דער היעזיגען איזר. שטאטס-קיא קולטוס-געמיינדע איזט אם 1. מאי ל' י' דיא שטעללע איינעס ציטענטמאַסגען פאָרבעטערס, דער אין ש"ב, קורא, ש"ץ ומ"ץ זיין מוס, (אין מוהל ווירד בעפּאָרציגט), מיט דעם יאהרעסגעהאלט פאָן 400 גולדען, פרייער וואָהנונג, גאנצער שחיטה, איינקאָממען פאָם באָרע-הייזע) אונד נעבענעמאָלומענטע צו בעזעטצען. — בעווערבער, וועלכע מיט התרות פאָן אנערקאננטען אָרטהאָדאָקסען ראבבינען פערזעהען זינד, וואָללען איהרע געזוכע ביז 30-טען מאַרץ ל' י' געפערטיגטען פאָרשטאנד איינזענדען. — נור דעם אקצעפּטירטען ווערדען רייזעשפּעזען פערגיטעט.

באטש-אלמאש (באטשקא), פעברואר 1885.

1—2 ד ע ר פ אָ ר ש ט א נ ד.

שליוואָוויטץ של פסח

בהכשר גמור.

פאָן 30 ליטער איפ"אטס א 36 צל' זאמט געבינדע פעהלערפרייא אב באהן Csucsa. צו האבען בייא IZSAK GRÜNBAUM, Szilagy-Somlyó.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

ווייצען		קוואליטעט פער העקטאָל	פער 100 קילאָגראמם
נאָרד-אונגארישער		75	7.90— 8.—
"	"	76	8,05— 8.10
"	"	77	7.15— 8.20
"	"	78	8.25— 8,30
"	"	79	8.35— 8 40
"	"	80	8,45— 8.50
"	"	81	—.——.—
פעסטער-באָדען			—.———:—
"	"	75	8.05— 8.25
"	"	76	8,20— 8.35
"	"	77	8.30— 8.45
"	"	78	8.40— 8.55
"	"	79	8.50— 8,65
"	"	80	8,60— 8.75
"	"	81	—.——.—
ווייסענבורגער		75	8,05— 8,25
"		76	8.20— 8.35
"		77	8,30— 8.45
"		78	8.40— 8.55
"		79	8.50— 8.65
"		80	8 60— 8.75
"		81	—.——.—
טהייס		75	8.15— 8.35
"		76	8,30— 8.45
"		77	8.40— 8.55
"		78	8.50— 8.65
"		79	8.60— 8.75
"		80	8.70— 8,85
"		81	—.——.—

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאָל	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן אלט . .	72—70	7.40— 7.10
גערסטע פוטער . .	60	6,85— 6.50
" מאלץ . .	62	8.— — 7.—
האפער . . .	41	7.10— 6.85
קוקורוץ באנאטער ניי	75	6.75— 6.65
דעטטאָ אנדערער	73	5,60— 5,55
הירזע . .	—	6,25— 5.80

טערמינען			פער 100 קילאָגראמם
ווייצען	פער	הערבסט	8,75
"	"	פריה-יאהר	8,26
"	"		—.—
קוקורוץ	"	מאי-יוני	5.79
גערסטע	"		—.—
האפער	"	פריה-יאהר	6.70
"	"	הערבסט	—.—
רעפס	"	איינ.-סעפ.	—.—

זאק מעהל

		fl.	kr.
דער זאק צו 100 קילאָגראמם מיט זאק פרייא באהן	נוממער 0	17	20
	" 1	16	60
	" 2	16	—
	" 3	15	40
	" 4	14	60
	" 5	13	60
	" 6	12	40
	" 7	11	50
	" 8	10	50
	" $8^1/_2$	9	40
שפּירִיטוס אלטע מעטהאָדע פרעסהעפע		30	—
" נייע " קאַרטאָפעל		26	50

קורז-טאבעללע פאָם 21. פעבער

געלדקורז	fl.	kr.
זילבער-אגיא	100	
דוקאטען	5	79
[illegible]-אונגארישע 8 גולדען נאָרה. שטיק	9	78
דייטשע רייכסבאנקנאָטען . .	60	45
20 מארק-שטיקע	12	10
[illegible] רובעל	1	30

לאָזע	fl.	kr.
1854-ער לאָזע 4-פּרצענט, שטאאט-לאָזע	127	—
1860-ער . . גאנצע	137	50
דעטטאָ . . האלבע	141	50
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען . .	174	—
דעטטאָ . 50 .	173	50
אונגארישע-פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	118	50
טהייסס-לאָזע	118	50
[illegible] רעגולירונגס . . .	43	—
[illegible]-לאָזע	20	—
קרעדיט-לאָזע	178	—
קלארי-לאָזע	43	50
דאָנוי-דאמפפשיפפאהרטס-לאָזע .	114	50
אינזבריקער-לאָזע	19	75
קעגלעוויטש-לאָזע צו 10 גולדען .	19	—
קראקויער לאָזע 20 . . .	18	—
אָפנער-לאָזע 40 . . .	46	—
פאלפי-לאָזע 40 . . .	40	25
רודאלף-לאָזע 10 . . .	19	—
סאלם-לאָזע 20 . . .	54	50
זאלצבורגער-לאָזע 20 . . .	23	75
סט.-גענאָאס לאָזע 40 . . .	49	—

לאָזע	fl.	kr.
[illegible] לאָזע צו 20 גולדען . .	—	—
[illegible] לאָזע 100 . . .	130	—
דעטטאָ 50 . . .	68	—
וואלדשטיין-לאָזע 20 . .	29	75
ווינדישגרעץ 20 . .	37	40
וויענער-לאָזע	125	—
אָסטר. באָדען קרעדיט-לאָזע . .	—	—
סערבישע פרעמיען-אנלעהע . .	35	—

ווערטה-פּאפּיערע	fl.	kr.
אונגארישע גאָלדרענטע 4% . .	98	60
דעטטאָ צו 5% . . .	—	—
אָסטר. גאָלד-רענטען שטייער פרייא .	106	50
אונגארישע פאפיער-רענטע . .	94	15
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען .	102	25
טעמעשווארער באנאטער . . .	102	—
זיעבענבירגישע	101	90
גאליציאשע	102	—
באָהמישע	106	50
קראאטישע אונד סלאוואָנישע . .	102	—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען .	147	50
ווינצערעגס-אבלעזונגס-אבליגאציאנען .	98	75
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדען-קרעדיט צו 5% פּרצענט . .	101	75
דער אונגארישען היפאטהעקען באנק צו פּרצענט 5% . . .	96	75
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5% פּרצ.	102	75
דער וועסט-באהן	99	75
. נאָרד-אָסט-באהן 5% . .	99	60

Eigenthümer. Wittwe Frau M. REIS. Verantwortlicher Redacteur MAX SZABOLCSI. Budapest, : 1885. Druck von Sam. Márkus, Grosse-Kronengasse Nr. 23.

געלאָבטער, אין וועלכעם דאס הויז אויף דיעזע טערקווירדיגע איסערונג איסגעבראָכען איזט, האט צור גענינע בעוויעזען, דאס עס דיא גאנצע גראָססע לאָבערליכקייט דערזועלבען איפֿגעפֿאסט האט. דא שפּריכט יעמאנד פֿאָן דען איינגעטהימליכקייטען דער יודען, פֿאָן איהרען שרעקליכען זיטטען, פֿאָן איהרער פֿערדערבטען מאָראל, פֿאָן איהרען הארשטרייבענדען געברייכען אונד פֿאָן דער גראָססען געפֿאהר דיא זיא פֿיר דאס פֿאטערלאנד בעדייטען. פלאָטצליך ערקלאָרט דערזועלבע מאנן, דאס ער איבריגענס דיא יודען ניכט האססע, דענן ער קעננע זיא גאר ניכט. אלזאָ אויך דיא טיסאַלאָקער יודען קעננט ער ניכט, דורך דיא ער זיין שטוהלריכטעראמט פֿערלאָרען האט אין פֿאָלגע צאהלרייכער מיסברייכע אונד געוואלטהאָטיגקייט, דיא ער זיך געגען זיא ערלויבט האט? אלזאָ אויך יענען געוויססען יידישען הייטהאָנדלער קעננט ער ניכט, פֿאָן דעם ער געלד ערפּרעססען וואָללטע? אלזאָ אויך יענע יידין קעננט ער ניכט. דיא ער אין איינעם דיקקען — פֿאסט מאָכטען וויר זאגען: גראָבען — ווערקע בעהאנדעלטע? אבער דאנן איזט יא אללעס ליגען, וואס ער אין דיעזעם ווערקע געשריעבען האט. דאנן איזט יא אללעס ליגען, וואס ער ביזהער איבער דיא יודען, אויס זיינער איינענען ערפֿאהרונג געשפּראָכען האט? (וואס וויר איבריגענס אויך אָהנעהין געוואוסט האבען.) עס איזט דאס געוויסס דיא בעשאָמענדסטע איסערונג מיט דער זיך יע איין פֿערלאָרענער אנטיסעמיט זעלבסט פֿערראטהען האט.

* (דער לאָהן דעם פֿערראָטהערס.) דער לאָנדאָנער „סטאנדערד" ברינגט דיא נאכריכט, דאס דער מאהדי (מיט פֿאָללעם נאמען מאָהאמעד אכמעד בען אבדול ראהמען) דען פֿערראָטהערישען פֿאראגה פאשא, דער איהם דיא טהאָרע פֿאָן כארטום געאָפֿפֿנעט האט, אויפֿהאָנגען ליעס. פֿאראגה וואר איין סקלאווע, דען גאָרדאָן בעפֿרייט האט אונד דורך דעססען וואָהלוואָללען ער זיך ביז צום פאשא ערהאָבען האט. גאָרדאָן צייכנעט איהן מיט זיינעם פֿערטרויען אויס. וועלכעס דער שאנדליכע מאנן מיט דעם שוואָרצעסטען אונדאנק פֿערגאָלטען האט. פֿיר זיינען פֿערראטה פֿאָרדערטע ער פֿאָם מאהדי איינע אנגעהייערע געלדסוממע. דיעזער ליעס איהם דיא בעלאָהנונג איספֿאָלגען, באלד דאראויף אבער איהן זעלבסט איפֿקניפּפֿען. אום — וויא דער מאהדי זיך איסערטע — פֿאר דעססען פֿערראטה אונטער אללען אומשטאָנדען געזיכערט צו זיין. —

* (דער קאיזער פֿאָן כינא.) דעססען ארמעע צו לאנד אונד צו וואססער צו שווערע ניעדערלאגען ערליידען, שיינט זיך בלוטוועניג אום דאס שיקזאל זיינער זאָלדאטען צו קיממערן. דער קאיזער בערייטעט זיך נאָמליך געראדע יעטצט צו זיינער האָכצייט פֿאָר, זיינע מיטטער, וועלכע וויטטווע איזט, האט איהם דיא ברויט אויסגעזוכט, נאָמליך דיא טאָכטער איהרעס איינענען ברודערס, דעם הערצאָגס כאא. דיא מוטטער דער ברויט פֿרינצעססין כון, איזט אבער גלייכצייטיג אויך דיא מיטטער דעם מינדעריאָהריגען קאיזערס, זאָ דאסס דיא צוקינפֿטיגע קאיזערין דיא שטיעפֿשוועסטער אונד קוזינע איהרעס ברייטיגאמס איזט. דער קאיזער זיעהט זעהר כלאָגליך אויס. איינגעפֿאללענע וואנגען, קליינע איגען לאָנגליכעס קינן אונד שטארק געשפּיטצטער קאָפּף — דאס זינד דיא קעננצייכען דיעזעס הערשערס, פֿאר וועלכעס זיך 400 מילליאָנען אונטערטהאנען אים שטייבע וואָלצען. פֿיעל וויססען האט דער יונגע קאיזער ניכט; ער וויים וואָהל, דאס זיין לאנד יעטצט מיט פֿראנקרייך אים קריעגע לעבט, וואָ אבער דיעזעס פֿראנקרייך ליעגט, וויים ער זיכערליך ניכט. ער איזט יעטצט 15 יאהרע אלט. אים אלטער פֿאָן 18 יאהרען ווירד ער פֿאָלליאָהריג אונד איבערנימט דיא אלליינהערשאפֿט. ביז דאהין פֿיהרט זיינע מוטטער, דיא קאיזערין־וויטטווע, דיא רעגיערונג. דער יונגע קאיזער הייסט קואנג־סי אונד פֿיהרט איינען עללענלאנגען טיטעל. ז. מאיעסטאָט צייכנעט זיך שאָן יעטצט דורך צווייא בעזאָנדערע איינענשאפֿטען אויס, נאָמליך דורך גרויזאמקייט אונד אבערגלויבען. אויף איינען ווינק דיעזעס קנאבען זינד שאָן ביז יעטצט פֿיעלען הונדערטען פֿאָן מענשען דיא קאָפּפֿע אבגעהויען וואָרדען. פֿאָן זיינעם אבערגלויבען, וועלכער איבריגענס אין גאנץ כינא שטארק פֿערברייטעט איזט, ווירד נייעסטענס פֿאָלגענדעס שטיקכען ערצאָהלט: דער גאווערנער דעם קאיזערפּאלאסטעס האט אויף בעפֿעהל דעם קאיזערס איינע דעפּוטאציאָן אין דען טעמפּעל דעם קריעגסגאָטטעס געשיקט, אום ביא דעמזעלבען אנציפֿראגען, וויא לאנגע נאָך דער קריעג צווישען כינא אונד פֿראנקרייך אנדויערן ווערדע. דער גאווערנאָר שיקטע צוגלייך קאָסטבארע געשענקע פֿיר דען גאָטט אונד דעססען פּריעסטער מיט. איינינע דיעזער געשענקע וואורדען נון אויף דעם אלטארע געאָפּפֿערט, וואָראויף דיא דעפּוטאציאָן זיך צו באָדען וואָרף אונד דורך איהרען פֿיהרער דעם גאָטטע איהר אנליעגען פֿאָרברינגען ליעס. דיעזעלבע פֿערליעס דאנן דען טעמפּעל אונד צאָג זיך אין איין נעבענגעמאך צוריק, אום דארט דיא אנטוואָרט דעס גאָטטעס, דער צו דען מענשען נור דורך דען מונד זיינער פּריעסטער שפּריכט, אבצוווארטען. נאָך קוים איינער האלבען שטונדע וואר דיא אנטוואָרט אויך שאָן דא. דיעזעלבע לויטעטע:

„דורך דרייא יאהרע ווערדען דיא בארבארען כינא מיט פֿייער אונד שווערט פֿערוויסטען. נאכבער ווערדען יעדאָך דיא כינעזען דיעזעלבען בעזיעגען אונד אוים דעם לאנדע יאגען.

* (איין נייער שמשון.) אוים אלגיער ווירד פֿאָן איינער לאָווענזאגד בעריכטעט, וואָביא איין יודע דיא הויפּטראָללע שפּיעלטע. פֿיער דער קיהנסטען יאָגער וואורדען פֿאָן איינעם לאָווען צערפֿליישט, דא טראט דער יודע מושה בן רעבאָה מוטהיג אן דאס ראזענדע טהיער אונד שאָסס איהם איינע קוגעל דורך דאס אָהר. דיא אלגיערישען צייטונגען זינד פֿאָלל דעם לאָבעס איבער דיעזע טהאט דיא איינע יאגדגעזעללשאפֿט פֿאָן 17 פּערזאָנען פֿאָם זיכערן טאָדע רעטטעטע.

דאס יובילעאום דער אלליאנץ.

פֿאָן לעאָפּאָלד פֿריינד.

איינעם דער גראָססארטיגסטען אינשטיטוטע, איינע דער אכטבארסטען ערשיינונגען דער געגענווארט איזט דיא אלליאנץ איזראעליט אוניווערזעל, דיא — וויא דאס אין דיעזעם בלאטטע שאָן ערוואָהנט וואר — אם הייריגען פּורים דאס 25-טע יאהר איהרעס בעשטאנדעס, איהרעס זעגענרייכען ווירקענס פֿייערט. דאס זיעגעל דער אנשטאלט בעשטעהט אוים צווייא פֿערשלינגענען האָנדען, דאריבער דיא בונדעסטאפֿעלן, אויף וועלכען „אחד" (איינינקייט) אונד דיא אומשריפֿט „כל ישראל ערבים זה בזה" (אללע איזראעליטען שטעהען פֿיר איינאנדער איין) צו לעזען איזט. יא פֿערשלונגענע האָנדע, איינינקייט, האבען דיעזע אינשטיטוציאָן אינס לעבען גערופֿען, אונד וואס פֿיר האָנדע! דא איזט דיא פֿרייגעביגע האנד דעם עדלען באראָן הירש, וועלכע מילליאָנען אָפּפֿערט! דא זינד דיא מייסטערהאָנדע פֿאָן געלעהרטען אונד שריפֿטשטעללערן, דיא דיא פֿעדער פֿיהרען אים קאמפּפֿע געגען באָזהייט, פֿאָראורטהייל אונד פֿאנאטיזמוס! וואס דיעזע מאָכטיגען האָנדע פֿאָם יאהרע 1860 ביז היינטע געלייסטעט האבען, איזט קוים צו בעשרייבען, אונד נור איינען קליינען טהייל דיעזער לייסטונגען וואָללען וויר פֿערזוכען אונזערן לעזערן היער מיטצוטהיילען.

אללע פּאָליטישען אונד נאציאָנאליטעטס פֿראגען אוים איהרעם ווירקונגסקרייזע אויסשליסענד, האט דיא אלליאנץ פֿאָלגענדע 3 פּונקטע זיך צום ציעל געזעטצט:

1) איבעראלל דיא עמאנציפּאציאָן דער יודען צו בעפֿאָרדערן דורך פֿערבעססערונג איהרער זיטטען. —

2) דענען דיא דאדורך צו ליידען האבען, ווייל זיא יודען זינד, צו העלפֿען,

האבען, דיא ריינסטען ערעלסטען פֿאָרמען, דיא סומטע אללער ענטציקענדען רייצע פֿאָן איינאנדער טויזענדפֿאך פֿערשיעדען אונד דאָך שטעטס אונאויסשפּראכליך שאָן, קאָפּפֿכען, זאָ ניעדליך אונד וואונדערליעבליך, וויא זיא מאהאָמעדס הייסער פאנטאזיע ביא בעשרייבונג דער הימלישען יונגפֿרויען אים פאראדיעזע פֿאָרשוועבטען. דענן דיא יידין איזט אללבעקאננט דאס שאָנסטע וויב דעם מאָרגענלאנדעס. —

אם נאכמיטטאג בעגאנן דער גראָססע צוג אללער הויזפֿאָטער פֿאָן דער יודענשטאדט אויס הינויס נאָך דער שטיפֿטסהיטטע. יעדער טרוג זיין געשטיקטעס לאמם אויף דען שולטערן, נאָך דער אלטען ווייזע דער פֿאָטער, וויא זיא נאטהאן בעניאמין וויעדער הערגעשטעללט האטטע. זאָ וויא זיא אם בערגע אנלאנגטען, וואורדען זיא פֿאָן איינעם בעזאָנדערס בעשטעללטען איפֿזעהער אין דרייא גלייכע הויפֿען געטהיילט, דערען איינער נאָך דעם אנדערען צום שלאכטען דער לאָממער צוגעלאססען וואורדע, געראדע וויא עס אים טעמפּעל צו יערוזאלעם איינסט דער פֿאלל געוועזען וואר.

זאָבאלד דער ערסטע הויפֿע אן דיא שטיפֿטסהיטטע הערנאנטראט, קאמען שאָן אונד אלטערטהימליך געקליידעטע טראָמפּעטער הערויס אונד בעגאננען צו טראָמפּעטען, וואָדורך דאס פּסח־פֿעסט נאָך דער פֿאָטערגעברייך איינגעלייטעט וואורדע. דער פֿאָרהאנג דער שטיפֿטסהיטטע וואורדע צוריקגעשלאגען אונד דאס שטוינענדע פֿאָלק זאה נאטהאן בעניאמין אונד דיא שילער סאבבאטהאים אין פּראכטיגעם שמוק הערפֿאָרשרייטען, ערסטערער אלס האָהערפּריעסטער, לעטצטערע אלס פּריעסטער געקליידעט מיט דען שלאכטמעססערן אונד דען בלוטבעקקען אין דער האנד. אללע וואָרען בארפֿוס אונד טרוגען דען ענגען שנעעווייסען פּריעסטעררָאק מיט דעם לאנגען מעהרפֿאך אום דען לייב געשלונגענען גירטעל. דער מיט פּורפּורנען, שארלאכנען אונד הימטעלבלויען פֿאָדען קונסטרייך געשטיקט וואר. נאטהאן בעניאמין אבער טרוג דאריבער נאָך דיא פּראכטיגע אויסצייכנונג דעם האָהענפּריעסטערס, דען הימטעלבלויען, זיידענען פֿאלטיגען ראָק, איינען ביז איבער דיא קניע הערונטערהאָנגענדע איבערוואורף, אונטען מיט אוים גאָלד אונד פּורפּורפֿאָדען געווירקטען גראנאטען אונד זילבערנען שעללען בעזעטצט. אונד דאריבער ענדליך דאס גאָלדענע איבעראויס פּראכטיגע עפֿאָד, איין אוים גאָלדפֿאָדען אונד פֿארביגער זיידע מיט בלומענמוסטערן העררליך געווירקטען ברוסטטהאריש. אונד אן דיעזעם דער גירטעל פֿאָן גלייכעם שטאָפֿף. אויף דער ברוסט גלאנצטע איהם דאס איינענטליכע האָהענפּריעסטערליכע קליינאָד, דאס אונשאָטצבארע כאָשען, דאס צוואָלפֿטהיילינע ברוסטשילד, מיט איינער שטארקען גאָלדנען קעטטע אויף דען שולטערן אן עדעלשטיינע בעפֿעסטיגט. אין דיעזעם ברוסטשילד וואָרען צוואָלף עדעלשטיינע אין גאָלדנע קראגען איינגעפֿאסט. אין דער ערסטען רייהע איין סארדאָניקס, איין טאָפּאס אונד איין סמאראגד, אין דער צווייטען רייהע איין רובין, דיאמאנט אונד סאפֿיר, אין דער דריטטען איין ליגכור, אונד אמעטהיסט אונד אכאט, אין דער פֿיערטען איין כריזאָליטה, אָניקס אונד בעריילל. אויף דיעזע עדעלשטיינע וואָרען דיא נאמען דער צוואָלף שטאממע איזראעל איינגעגראבען, נאָך דער אָרדנונג. וויא דיא שטאממפֿאָטער געבאָרען וואָרען. אויף דעם ווייסען טורבאן יאנגטע אָבען דאס גאָלדנע שטירנבאנד מיט דעם נאמען גאָטטעס, וויא ער אויף סאבבאטהאים רינג געפֿונדען וואָרדען וואר.

דיא פּריעסטער רייכטען דען פֿאמיליענפֿאָטערן דיא שלאכטמעססער, אונד יעדער שלאכטעטע זעלבסט זיין לאמם; דיא פּריעסטער פֿינגען אין דען בעקקען דאס בלוט אויף אונד שפּריטצטען עס צו דען פֿיססען דעם אים פֿרייען ערבויטען בראנדאלטארס. אן איינגעפֿלאנצטען זיילען וואורדען דיא לאָממער אויסגעווייידעט, דיא איינגעווייידע פֿאָן דען פּריעסטערן אויף דען לאָדערנדען אלטאר געטראגען, אום דאָרט נאָך אלטער זיטטע פֿערבראננט צו ווערדען. נאכדעם דער ערסטער הויפֿע זיינע טהיערע געשלאכטעט האטטע, וואורדע דער צווייטע אונד דאנן דער דריטטע צוגעלאססען; יעדער נאהם דאנן זיין לאמם אין דער הויט אונד טרוג עס אין זיין הויז אָדער אין זיין צעלט. וואָהרענד דער גאנצען פֿייערליכקייט וואורדע פֿאָן דען זאָנגערן אונטער האָרנערקלאנג דאס האללעל געזונגען, דיא פּסאלמען פֿאָם 113-טען ביז צום 118-טען.

אלס נון דיא פֿאָנגער איהרע געשלאכטעטען לאָממער אין איהרע בעהויזונג טרוגען אונד דער פּלאטץ לעער געוואָרדען וואר, פֿיהרטע יאקאָב בען עליאה דען מיט איינעם שלייער פֿערהילטען סאבבאטהי אין דיא שטיפֿטסהיטטע. נאטהאן בעניאמין האטטע דורך דיא שולרופֿער פֿערקינדען לאססען, דאס יעדערמאנן צים בעגינן דעם פֿעסטעס זיך פֿאָר דער שטיפֿטסהיטטע איינפֿינדען אונד דאס פּסח־לאמם ניכט עהער בעריהרען זאָללע, אלס ביז זיין אויגע דען ערשיענענען מעססיאס אין גראָססער העררליכקייט ערבליקט האבע.

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

אויס דעם פארלאמענטע.

די אבשטימונג *).

וואהל וואיסטע יעדערמאנן, דאסס די רעגיערונגספארלאגע אים אבגעארדנעטענהויזע די מאיאריטאט געווינגען ווירד; דאס זיא אבער איינע זאלכע מאיאריטאט ערלאנגען ווירד, וויא זיא טהאטזאכליך ערלאנגט האט, דאס האט זעלבסט דער קיהנסטע רעגיערונגספריינד ניכט צו האפפען געוואגט. מאן רעכנעטע אויף 30 האכסטענס 40 שטיממען מאיאריטאט אונד נון וואורדע דער געזעטצענטוואורף גאר מיט איינער מעהרהייט פאן זעכס אונד זיעבציג שטיממען אנגענאממען. איין איבעראשענדעס רעזולטאט דאס. די רעגיערונגספארטייא האט זיך אלס שטארקער געצייגט, אלס זיא זיך זעלבסט געהאלטען האט, אונד דאס איזט פאן גראססער בעדייטונג: מיט איינער זאלכען מאיאריטאט אים אונטערהויזע איזט נאמליך די רעגיערונג דאפאר בעוואהרט, צוריקטרעטען צו מיססען, פאללס דאס אבערהויז דען געזעטצענטוואורף צוריקווייזט, וואס ניכט דער פאלל געוועזען וואַרע, ווענן דער געזעטצענטוואורף אים אונטערהויזע נור מיט איינער געריגגען מאיאריטאט אנגענאממען וואָרדען וואַרע. די שטעללונג דער רעגיערונג איזט אלזא דורך דיעזעס רעזולטאט איינע פיר אללע פאללע געזיכערטע.

מיט וועלכעם בוכשטאבען די אבשטיממונג בעגיננען זאלל, דאריבער ענטשיידעט דאס לאָז. דיעסמאל פיעל עס אויף דען בוכשטאבען „וו" אונד וואורדע וואהרמאנן צו אללערערסט איינגערופען. אלס דיעזער מיט „יא" אנטוואָרטעטע, דא ערטאָנטע עס לויט פאן דער אנטיסעמיטענבאנק: „zsidó!" (יודע) וואהרמאנן בליעב איינען איגענבליק פערדוצט שטעהען, דאנן אבער פערנייגטע ער זיך לייכט אונד ריעף עבענזאָ לויט: „igenis zsidó!" (יאוואָהל איין יודע!) וואס די גאנצע ליבעראלע פארטייא מיט שטירמישען „עליען" אויפנאהם.

פאָן דען מיטגליעדערן דער ליבעראלען פארטייא וואַרען 21 צור אבשטיממונג ניכט ערשיענען, אונטער דיעזען בעפינדען זיך: גראף טהעאָדאָר אנדראשי, יוליוס האָרוואטה, גראף אלאדאר קאראטשאָני, באראָן אנדרעאס קעמעני, מארקגראף אלעקסאנדער פאללאוויטשיני, גראף טהעאָדאָר טעלעקי, גראף דאָמיניק טעלעקי, גראף געזא טעלעקי, גראף סאמועל טעלעקי אונד גראף עלעמער וואַ. פאָן דענען עס בעקאננט איזט, דאס זיא פיר דען געזעטצענטוואורף ניכט שטיממען וואָללטען. דאס פיר דען געזעטצענטוואורף טראָטצדעם 233 שטיממען אבגעגעבען וואורדען, צייגט עבען פאָן דער איבעראשענדען שטאַרקע דער רעגיערונגספארטייא.

די פעראייניגטע אָפּאָזיציאָן, די אונאבהאָנגיגקייטספארטייא אונד די אנטיסעמיטען שטיממטען אללע מיט ניין אונד דאָך פערמאָכטען זיא ניכט מעהר אלס 157 שטיממען צוזאממענצובריגנען.

די שפעציאלדעבאטטע איבער דען געזעטצענטוואורף האט געסטערן איהרען אנפאנג גענאָממען.

*) דאס רעזולטאט דער אבשטימונג איזט אין איינעם טהיילע אונזערער מאָנטאגנוממער ניכט ערשיענען אין יענען עקסעמפלארען נאמליך, וועלכע נאך דער פראָגערהאָפּער־ריכטונג אבגעהען אונד פאָר 3 אוהר אויף דער פאָסט זיין מיססען, צייגטען וויר מיט בעדויערן אן, דאס אין דער בעטרעפפענדען נומער דאס רעזולטאט דער אבשטימונג ניכט מעהר מיטגעטהיילט ווערדען קאנן. קוים וואַרען אבער 100 עקסעמפלארע געדרוקט, אלס דאס טעלעפאָנגלאָקכען ערטאָנטע אונד אונזער בעריכטערשטאטטער אים רייכסטאגע דאס זאָעבען פערקינדעטע אבשטימונגסרעזולטאט אונס מיטטהיילטע. דאס היערויף בעפאָלגטע פאָרגעהען דירפטע אונזערע לעזער פיעללייכט אינטערעסירען. מיט בלייא אונד פאפיער אין דער האנד איילטע איך אן דאס אין דער דרוקקערייא אנגעבראכטע טעלעפאָן־אפפאראט. מיט דער איינען האנד דריקקע איך די טעלעפאָנפלאטטע, דורך וועלכע די טאָנע געלייטעט ווערדען, אנס אָהר, מיט דער אנדערען ווערפע איך דאס געהאָרטע אויפ'ס פאפיער. יעדע ניעדערגעשריעבענע צייל ווירד מיר ראש אבגענאָממען אונד אונזער אלטבעוואָהרטער זעטצער, דער וואקקערע ראָזענבלום טהיילט די ציילע זאָפאָרט אין צווייטהיילע. דערען איינע האלפטע ער זעלבסט מיט פליעגענדער האנד זעטצט, די אנדערע האלפטע אבער זיינעם קאָללעגען איבערלאָססט. ביז איך די דריטטע ציילע פליעגענד ניעדערגעשריעבען, איזט די ערסטע ציילע אויך שאָן געזעצט, אומבראָכען אונד קאָררגירט איינע מינוטע שפעטער איזט דער ערהאלטענע בעריכט בערייטס אין די פאָרם איינגעלעגט אונד די דאמפפדרוקמאשינע ווירפט אויך שאָן אונטער טיפּלישעם געטאָזע פערטיגגעדרוקטע ציישונגסעקסעמפלארע אויס. קוים 6 מינוטען נאכדעם דער רייכסטאגספרעזידענט דאס אבשטימונגסרעזולטאט אין דעם פאָן אונזערער דרוקקערייא אויף איינע האלבע שטונדע ענטפערנטען אבגעאָרדנעטענהויזע פערקינדעטע, וואר דאסזעלבע אין אונזערער ציישונג בערייטס אין דייטשער איבערזעטצונג מיט יידישען לעטטערן פאָללאינהאלטליך אבגעדרוקט. דאס זינד עבען די וואונדער דער נייצייט די וויר אין ערסטער רייהע דעם גראָסען אמעריקאנער עדיזאָן פערדאנקען, דער דאס טעלעפאָן (פערנשפרעכער) ערפונדען האט, אין צווייטער רייהע אבער דער וואונדערבארען פערפאָללקאָממנונג דער דרוקמאשינען. —

די רעדאקציאָן.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (ביא דער גענעראלפערזאממלונג) דער היעזיגען קולטוסגעמיינדע, אויף דער וויר אין אונזערער יינגסטען נוממער די וויכטיגערן דאטען פעראָפפענטליכט האבען, קאם עס צווישען דעם געמיינדעפרעזעס מאָריטץ וואהרמאנן אונד איינינען העררען, דענען דער פאָרטשריטט דער קולטוסגעמיינדע ניכט פאָרטשריטט גענוג איזט אונד אום יעדען פרייז רעפאָרמירען וואָללען, צו איינער לעבהאפטען דעבאטטע. אויס דער וויר פאָלגענדע אינטערעססאנטע מאָמענטע הערפאָרהעבען: פראָפעססאָר דר. באָק וויגשט איינען טהייל דער געבעטע אבצושאפפען אונד גראָססערע רעפאָרמען איינצופיהרען. „וויר זינד יא איינע וואהרע אָרטהאָדאָקסענגעמיינדע!" ריעף דיעזער הערר פאָלל ענטזעטצען. מאָריטץ וואהרמאנן ערקלאָרט זיך מיט דיעזעם טאדעל האָכסט צופריעדען. „עס איזט דאס האָכסטע לאָב דער געמיינדע," מיינטע ער, „דאס זיא ביי איהרעם פאָרטשריטטע איהרען רעליגיאָזען כאראקטער בעהאלטען האט." דא קאם אבער דער אנשטורם דעם פראָפעססאָר דר. קארמאן. ער מאכט דעם פאָרשטאנד דען פאָרוואורף, ווארום דיעזער זיינע טהאָטיגקייט בלאָס אויף די פעסטער געמיינדע בעשראָנקטע, אלס די ערסטע געמיינדע דעם לאנדעס מיססטע זיא אויך די פיהרערין דער אונגארישען יודענהייט זיין אונד דאהין שטרעבען, דאס אים גאנצען לאנדע רעפאָרמען איינגעפיהרט ווערדען. די פעסטער געמיינדע אבער פערברייטעט ניכט נור קיינע רעפאָרמען, זאָנדערן זיא זעלבסט בלייבט צוריק אונד לאָסט זיך פאָן אנדערען געמיינדען (גראָס־קאניזשא, אראד) איבערפליגעלן. מאָריטץ וואהרמאנן ערקלאָרטע היערויף, דאס ער צום פאָרשטעהער דער פעסטער קולטוסגעמיינדע, ניכט אבער צום פאָרשטעהער דער גאנצען אונגארישען יודענהייט געוואָהלט וואָרדען זייא. דער פאָרשטאנד קאנן אונד וויל זיך ניכט אין די אנגעלעגענהייט אנדערער געמיינדען מענגען. וואס דען פאָרטשריטט דער געמיינדע בעטריפפט, איזט רעדנער אונד מיט איהם די גאנצע געמיינדע צופריעדען, איינינען איבערשטירצטען רעפאָרמען צו ליעבע אבער ווירד די געמיינדע דאס אלטעהרווירדיגע אונד היילינגעהאלטענע ניכט אבשאפפען. דיעזען וואָרטען וואהרמאנס צאָללטע די גאנצע גענעראלפערזאממלונג לייטע אונד שטירמישען בייפאלל.

* (אנאדי קעננט די יודען ניכט?) ער זעלבסט האט'ס געזאגט אין זיינער מאָנטאָגיגען שלוססרעדע אונד דאס שטירמישע

פאָלליעטאָן.

די אָפּפער דער קאבאלא.

היסטאָרישער ראָמאן אויס דעם 17־טען יאהרהונדערט.

(110־טע פאָרטזעטצונג.)

מאן האט זיך ביי דער ערבויאונג דעס צעללטעס בוכשטאבליך אן די דורך דרייטויזענדיאהריגע איבערליפערונג היילינ געוואָרדענע פאָרשריפט געהאלטען. די ברעטער מיט גאָלדבלעך איבערצאָגען, מיט ריעגעלן דורך רינגע צו וואָנדען אנאיינאנדער בעפעסטיגט אונד אן יעדעם דער ברעטער צוויא זילבערנע פיסע, יע פינף ברעטער צו דען זייטענוואָנדען אונד אכט צור הינטערוואנד, צעהן טעפּפּיכע פאָן ווייסער, געלבער, שארלאך אונד ראָזענראָטהער פארבע, איינע דעקקע דאריף פאָן ציעגענהאאר, אללעס מיט העפטען אונד שלייפען, דען פראכטפאָללען פאָרהאנג אן זיילען מיט גאָלדנען קנייפען אונד זילבערנען פיסען בעפעסטיגט, אום דאס אללערהייליגסטע פאָם היילינען צו שיידען, עבען זאָ וואַרען נאך פאָרשריפט איינע בונדעסלאדע, דער זיעבענארמיגע גאָלדנע לייכטער, שויבראָדטישע (לחם הפנים), רויכפאססער אונד אללעס אָפּפערגעראָטה אנגעפערטיגט וואָרדען, וויא מאן עס אים 2־טען בוכע מאָזעס נעגוי פאָרצייכנעט פינדעט. גראָססער רייכטהום וואר דאבייא פערשווענדעט וואָרדען; אבער אללע האנדע דראָנגטען זיך הערבייא צו געבען, אונד יעדערמאנן גאב נאך זיינען קראָפטען. דעסגלייכען האטטע מאן בעגאָננען פריעסטערליכע קליידונג אנפערטיגען לאססען, וויא זיא אהראָן אונד די לעוויטען געטראגען אָדער די העפּריסטער אונד פריעסטער [illegible]

צייט דאווידס. געגויא נאך דען פאָרשריפטען דעס געזעטצעס. אונצאָהליגע האנדע וואַרען אין טהאָטיגקייט, נאך דעם פראָפעטען אנגאבע אללעס צו אָרדנען אונד זעלבסט די נאכט הינדורך צום ריסטטאגע וואר אין דער שטיפטסהיטטע אונד אין נאטהאנ'ס וואָהנונג אונאויסגעזעטצטע רעגזאמקייט. סאבאטהאי זעלבסט וואר פיר דאס פאָלק ניכט זיכטבאר; ער טראט אין דען פאָרבערייטונגען צום פעסטע ניכט האנדעלנד אויף; עבען זאָ ווענינ זיינע געמאהלין נאך איינער זיינער ברידער.

איין העללער פריהלינגסמאָרגען איבערגלאנצטע די ערסטען פריישען שטונדען דעס ריסטטאגעס צום פסח־פעסטע. זאָלך איינען פסח האטטע קיינער פאָן דען פאטערן געפייערט, קיין געשלעכט האטטע פאָן דיעזען היילינען מאָגען זיך זאָלך האָהע וואָנגע פערשפּרעכען דירפען, זאָלכע לוסט אונד פריידע; זאָ אונאויסשפּרעכליכע געניססע האטטען דיעזעס אַרמען פאָלק זייט סאלאָמאָנס צייטען ניכט מעהר געבליהט. דאס וואר איין עווינער גליקזעלינער רויש, איין ניכט אויסצומאלענדער טומעל העררליכער עמפפינדונג. אללע זעעלענקראָפטע וואַרען אין זיסעסטער שפּאננונג, יעדער העגטע אין זיך די אונערשיטטערליכסטע איבערצייגונג, דאס די טאגע איינער אונגעטריבטען פריידע נון געקאָממען זייען, אונד גלויבטע אן די איבערטרייבענען פערשפּרעכונגען איינער בונט אויסשווייפענדען פאנטאזיע.

דער מאָנאט ניסן, די רייצענדסטע צייט דעס אָריענטאלישען פריהלינגס, שיען דורך די קאָסטליכסטען זיינער געשענקע די האָהע פייער דעס פעסטעס אנערקעננען צו וואָללען, דער פראכטפאָללסטע לענץ שיען איינפערשטאַנדען מיט דען גליהענדען ענטציקונגען דעס אויסערוואָהלטען פאָלקעס גאָטטעס. די בעגייסטערטען יודען ערבליקטען אין דער נאטור די געהאָרזאמע דיענערין גאָטטעס, די אויף זיינען ווינק דאס פיללהאָרן איהרער שאָטצע, דען גלאנץ אונד די שאָנהייט, די פיללע אונד דען גענוס געהאָרזאם וויללינ צו פיססען דעס מעססיאס אויסשיטטעטע אונד זיינען טהראָן אומגאב מיט זאָננענליכט אונד בלומען, מיט איפפינען פאלמען אונד ראָזען, מיט דער גראנאטבליטהע אונד דער שוועללענדען פראכט דער קאקטוס אונד די זיך זאָ אונענדליך גליקליך פיהלענדען יודען זאהען די שאָנען לאבענדען טאגע, ליעב אונד בלומען, גראס אונד האלם אלס די פערקאָרפערטען וואָרטע דער לוסט אן, די זיא אונד די גאנצע נאטור דורכפלישהטע.

דער קאָניג פאָן ציאָן.

די שטיפטסהיטטע פראנגטע מיט ביימען בלומען אונד ליבנעווינדען אויסגעשמיקט פאָם גיעבעל ביז צום באָדען, אללע צעלטע אומהער וואַרען אויף אהנליכער וועיזע געציערט; מאן זאה עס וואר איינע היילינע שטאדט, שנעלל אונד פאנטאסטיש אויסגעבויט אונד געשמיקט וויא איינע ברויט צום היילינען פעסטע; זאָ ווירדיג, ערנסט אונד פייערליך וואר איבעראלל גלאנץ אונד פראכט פערברייטעט.

אם פריהעסטען מאָרגען בארעטע אללעס פאָלק איזראעלס אים מעערע. די פרויען אין דען איינענס פיר זיא ערריכטעטען קאבינען. דא ענטהיללטע זיך מאנכע שאָנהייט דען שטיינענדען אבער פערשווינגענען וועללען, וויא זיא איזראַפּאישער היממעל אונד געוואססער ניעמאלס געזעהען